

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MINERALOGICKÁ SOUSTAVA II

PROJEKT EU PENÍZE ŠKOLÁM OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST

VY_52_INOVACE_268

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: ČLOVĚK A
PŘÍRODA

VZDĚLÁVACÍ OBOR: PŘÍRODOPIS
ROČNÍK: 9

MINERALOGICKÁ SOUSTAVA

PRVKY

SULFIDY (SIRNÍKY)

HALOGENIDY

OXIDY

UHLIČITANY

SÍRANY

FOSFOREČNANY

KŘEMIČITANY

OXIDY

KREVEL - HEMATIT

VZOREC: Fe_2O_3

SOUSTAVA: KLENCOVÁ

VZHLED: KRYSTALICKÝ, ZRNITÝ, KUSOVÝ, ZEMITÝ

BARVA: ČERNÁ AŽ ČERVENÁ

VRYP: ČERVENÝ

TVRDOST: 5 - 6

HUSTOTA: $5,2 \text{ g/cm}^3$

DALŠÍ VLASTNOSTI: NEŠTĚPNÝ

VÝSKYT: EJPOVICE, MNÍŠEK POD BRDY

VYUŽITÍ: ŽELEZNÁ RUDA, VÝROBA BAREV,

HNĚDEL - LIMONIT

VZOREC: $\text{Fe}_2\text{O}_3 \cdot n\text{H}_2\text{O}$ OXID ŽELEZITÝ S PROMĚNLIVÝM MNOŽSTVÍM VODY

SOUSTAVA: AMORFNÍ (NEKRYSTALIZUJE)

VZHLED: KUSOVÝ, ZEMITÝ

BARVA: OKROVĚ HNĚDÁ

VRYP: HNĚDOŽLUTÝ

TVRDOST: 4 – 5,5

HUSTOTA: 2,7 – 4,3 g/cm³

DALŠÍ VLASTNOSTI: NEŠTĚPNÝ

VÝSKYT: BĚŽNÝ MINERÁL, KOKOŘÍNSKO

VYUŽITÍ: MÁLO KVALITNÍ ŽELEZNÁ RUDA,

MAGNETIT - MAGNETOVEC

VZOREC: Fe_3O_4 OXID ŽELEZNATO-ŽELEZITÝ

SOUSTAVA: KRYCHLOVÁ

VZHLED: KUSOVÝ, ZRNITÝ

BARVA: ČERNÁ

VRYP: ČERNÝ

TVRDOST: 6

HUSTOTA: $5,0 \text{ g/cm}^3$

DALŠÍ VLASTNOSTI: NEŠTĚPNÝ

VÝSKYT: ŠVÉDSKO, VYSOČINA

VYUŽITÍ: NEJKVALITNĚJŠÍ ŽELEZNÁ RUDA

KASITERIT - CÍNOVEC

VZOREC: SnO₂

SOUSTAVA: ČTVEREČNÁ

VZHLED: SLOUPCOVITÉ KRYSTALY

BARVA: HNĚDOČERNÁ

VRYP: BÍLÝ, ŠEDÝ

TVRDOST: 6,5

HUSTOTA: 6,8 – 7,1 g/cm³

DALŠÍ VLASTNOSTI: NEŠTĚPNÝ

VÝSKYT: KRUŠNÉ HORY (CÍNOVEC)

VYUŽITÍ: CÍNOVÁ RUDA

URANIT - SMOLINEC

VZOREC: UO_2

SOUSTAVA: KRYCHLOVÁ

VZHLED: VĚTŠINOU NEVYTVÁŘÍ KRYSTALY

BARVA: SMOLNĚ ČERNĚ LESKLÝ

VRYP: ČERNÝ

TVRDOST: 5 - 6

HUSTOTA: 7 – 10 g/cm³

DALŠÍ VLASTNOSTI: RADIOAKTIVNÍ

VÝSKYT: JÁCHYMOV, PŘÍBRAM, DOLNÍ ROŽÍNKA

VYUŽITÍ: VÝROBA JADERNÉHO PALIVA

KORUND

VZOREC: Al_2O_3

SOUSTAVA: ŠESTEREČNÁ

VZHLED: KRYSTALY

BARVA: MODRÝ (SAFÍR), ČERVENÝ (RUBÍN)

VRYP: BÍLÝ

TVRDOST: 9

HUSTOTA: 4 g/cm^3

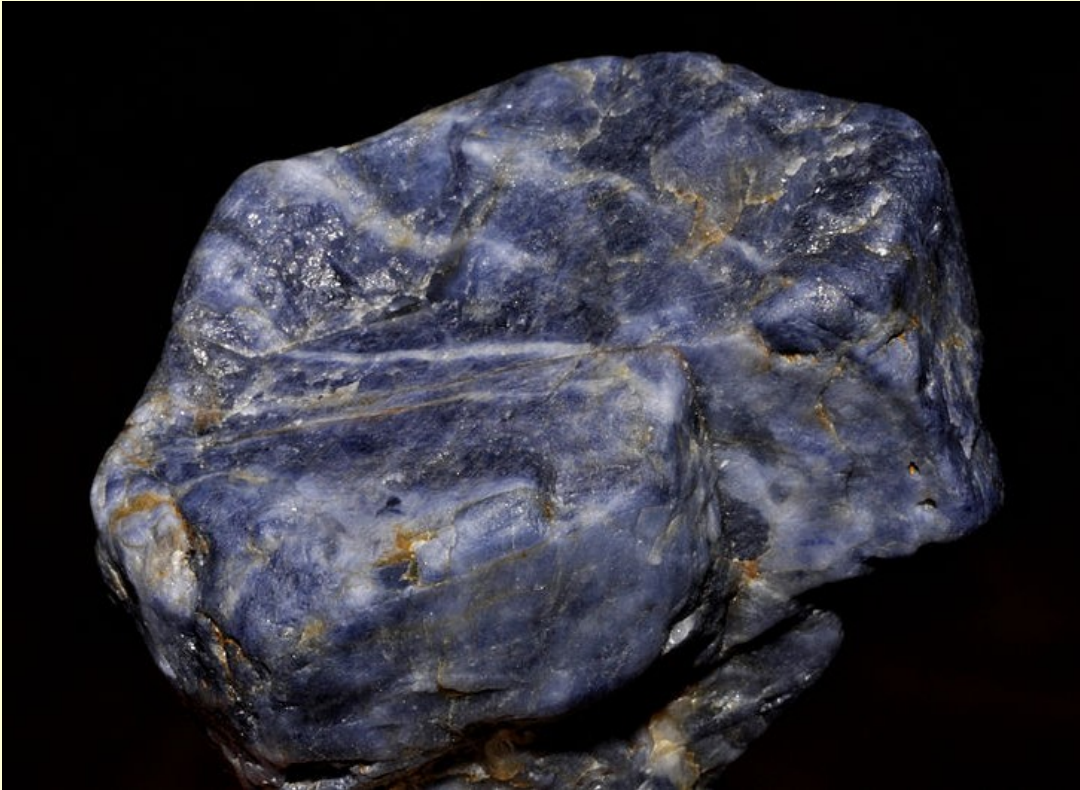
DALŠÍ VLASTNOSTI: NEŠTĚPNÝ

VÝSKYT: JIZERSKÉ HORY, CEJLON

VYUŽITÍ: BRUSNÝ MATERIÁL, HODINÁŘSTVÍ, LASERY,
ŠPERKY

SAFÍR A RUBÍN

KŘEMEN

VZOREC: SiO_2

SOUSTAVA: ŠESTEREČNÁ

VZHLED: KRYSTALY

BARVA: ČIRÝ, ŠEDÝ, BÍLÝ, BAREVNÉ ODRŮDY

VRYP: BÍLÝ

TVRDOST: 7

HUSTOTA: $2,6 \text{ g/cm}^3$

DALŠÍ VLASTNOSTI: NEŠTĚPNÝ

VÝSKYT: BĚŽNÝ MINERÁL, DOLNÍ BORY,

VYUŽITÍ: VÝROBA SKLA, OPTICKÉ PŘÍSTROJE, POLO -
DRAHOKAMY

KŘIŠŤÁL

RŮŽENÍN

ZÁHNĚDA

AMETYST

CITRÍN

MORION

ACHÁT

CHALCEDON

JASPIS

ONYX

KARNEOL

CHRYSOPRAS

ZDROJE:

Karelj public domain	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hematit_2.jpg
US Government volné	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:LimoniteUSGOV.jpg?uselang=cs
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Magnetite-275100.jpg?uselang=cs
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cassiterite-113392.jpg?uselang=cs
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Uraninite-225146.jpg
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corundum-d06-22b.jpg?uselang=cs
Parent Géry volné	http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d9/Saphir_bleu_3%28Chine%29.jpg
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corundum-d06-236a.jpg?uselang=cs
Didier Descouens 3.0 Unported	http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/ce/Quartz_Br%C3%A9sil.jpg
GNU	http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d4/Carneool_%28xndr%29.jpg?uselang=cs
Beatrice Murch 2.0 Generic	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Museo_de_La_Plata_-_Cuarzo_rosada.jpg?uselang=cs
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Quartz-167794.jpg
Raike GNU	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Amethyst_Druse.jpg?uselang=cs
Rob Lavinsky 3.0 Unported	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Quartz-180690.jpg?uselang=cs
U.S. Government public domain	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:USDA_Mineral_Smokey_Quartz_93v3949.jpg
Jiri Fiser volné dílo	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Czech_Agate_From_Nová_Paka_Locality.jpg
Aangelo GNU	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Calcedonio_0001.jpg?uselang=cs
Arpingstone volné dílo	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jasper_pebble.600pix.jpg
Grzegorz Framski GNU	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Agat_wst%C4%99gowy,_grudka_polerowana.jpg?uselang=cs
Xth –floor 3.0 Unported	http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Chryzopras_Polsko.jpg
Didier Descouens GNU	http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Quartz_beta.jpg

Autor: Mgr.Bc.Miloslav Straka

**Základní škola Žďár nad Sázavou, Palachova
2189/35, příspěvková organizace**

Datum: 6.4.2012

Určeno: 9.ročník ZŠ

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Přírodopis

Tématický okruh: Minerály

Téma: Přehled minerálů II

METODICKÝ LIST

DRUH MATERIÁLU : výuková prezentace pro žáky

CÍL : prezentace je určena jako textová podpora při výuce tématu Mineralogický systém při práci s mineralogickým atlasem a sbírkami minerálů

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: Žáci umí pracovat s mineralogickým atlasem, mineralogickým klíčem a vyhledávat pomocí internetu základní fyzikální údaje o minerálech nebo také některé umí určit prakticky

KLÍČOVÁ SLOVA: názvy minerálů

METODICKÉ POZNÁMKY: Druhý díl prezentace obsahuje skupinu oxidů. U vybranějších oxidů obsahuje základní fyzikální údaje. S materiálem je třeba pracovat se žáky. Jednotlivé údaje vyhledávají v učebnici a v odborné literatuře. Jedná se o tato data: vzorec nebo značka (návaznost na chemii), krystalová soustava, hustota, výskyt a využití. Fyzikální údaje vzhled, barva, vryp a tvrdost lze zjišťovat podle možností školy prakticky se žáky. Množství druhů minerálů si redukuje podle potřeby vyučující.